

Sygn. akt VI U 1376/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2015 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: J. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 6 maja 2015 r., znak: (...)

w sprawie: J. Z.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. Z. prawo do emerytury od dnia (...)
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
- 3) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu J. Z. prawa do emerytury w oparciu o art. 184 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na to, że ubezpieczony na dzień 1.01.1999r. nie udowodnił 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, bowiem pozwany nie zaliczył powodowi jako takiej pracy okresu od 31.10.1977 r. do 31.01.1992 r. w Spółdzielni (...)w D..

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury powołując się na to, że w od 1.10.1972 r. do 25.04.1974 r. pracował w Kółku (...) w W. a od 31.10.1977 r. do 31.01.1992 r. w Spółdzielni (...)w D. jako traktorzysta.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przedstawiając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. Z., urodzony (...), w dniu 23.04.2015r. złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

dowód: wniosek w aktach rentowych.

Ubezpieczony przed organem rentowym na dzień 1.01.1999r. udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat. Pozwany nie zaliczył powodowi żadnego okresu jako pracy w szczególnych warunkach.

okoliczność bezsporna.

Ubezpieczony J. Z. uprawnienia traktorzysty zdobył w 1971 r. Zatrudnił się w Kółku (...)w W. jako traktorzysta i obsługiwał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy do 25.04.1974 r. ciągnik. Wykonywał prace polowe i opryski oraz usługi transportowe, woził wapno, cegłę, materiały budowlane, buraki, zimą woził wapno, żużel, i prowadził odśnieżanie. Ubezpieczony nie pracował jako mechanik (mimo, że w kilku angażach ubezpieczonego wymieniono to stanowisko), odbył jedynie kurs zakładowy mechanika maszyn rolniczych. Od 26.04.1974 r. ubezpieczony odbywał służbę wojskową, po której odbyciu pracował u siebie w gospodarstwie, ponownie zatrudnił się w Spółdzielni (...)w D. w Zakładzie w W. jako traktorzysta i pracował tam od 10.10.1977 r. 31.01.1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy tych samych pracach, które wykonywał w czasie pracy w Kółku (...) w W.. Ubezpieczony nie korzystał z urlopów bezpłatnych.

dowód: zeznania świadków S. K. i J. R., zeznania powoda – zapis protokołu rozprawy k.47.

W świadectwie pracy powoda wystawionym przez Urząd Gminy w D. wskazano, że w okresie od 1.10.1972 r. do 25.04.1974 r. pracował w Kółku(...) w W. a w świadectwie pracy ubezpieczonego wystawionym przez (...) w D. wskazano, że ubezpieczony pracował w tej Spółdzielni jako traktorzysta.

dowód: świadectwa pracy w aktach rentowych, dokumenty pracownicze w aktach osobowych ubezpieczonego prowadzonych w (...) w D..

Powód złożył wniosek o przyznanie emerytury 23.04.2015 r.

dowód: wniosek w aktach rentowych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów w aktach sprawy, których prawdziwości strony nie kwestionowały oraz zeznań świadków S. K. i J. R. oraz zeznań powoda. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i powoda, były one bowiem logiczne, spójne i uzupełniały się wzajemnie a ponadto świadkowie pracowali razem z powodem w spornych okresach i ich zeznania oparte zostały o bezpośrednią obserwację pracy powoda.

Zeznania powoda znajdowały potwierdzenie nie tylko w zeznaniach świadków, ale też w dokumentach w postaci świadectwa pracy, świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W świetle zebranych dowodów uznać należało, że powód pracował w okresie od 1.10.1972 r. do 25.04.1974 r. pracował w Kółku (...) w W. a od 31.10.1977 r. do 31.01.1992 r. w Spółdzielni (...)w D. jako traktorzysta. Okresy te winny zostać zaliczone jako okresy pracy w warunkach szczególnych. Okoliczność, że w toku postępowania nie udało się ustalić miejsca przechowywania akt osobowych powoda z okresu pracy w Kółku (...) w W., wobec jednoznacznej treści innych dokumentów oraz zgodnych zeznań świadków, potwierdzających w sposób nie budzący wątpliwości rodzaj czynności wykonywanych przez powoda, nie stała na przeszkodzie rozstrzygnięciu sprawy w oparciu o zebrane przez Sąd dowody.

Sąd dokonał oceny ustalonego stanu faktycznego w kontekście przepisów art.184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153,poz.1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43.)

Zgodnie z treścią art. 184. ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego(art. 184 ust 2).

Zgodnie z treścią art.32 ust 1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet.) Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Z kolei przepisy rozporządzenia wykonawczego z dnia 7 lutego 1983r, które nadal zachowały swoją moc na warunkach określonych w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Niemniej jednak należy wskazać, iż w przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z powołanymi przepisami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Zaliczenie nieudokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Na podstawie powyższego nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 r. (III UZP 5/85) oraz w wyroku z dnia 8 kwietnia 1999 r., (II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).– przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia.

Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) „Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę

stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.” Takie też postępowanie należy prowadzić, kiedy organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex nr 558288). Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, w tym przede wszystkim zeznania świadków i ubezpieczonego, pozwoliło na stwierdzenie, iż ubezpieczony w okresie od 1.10.1972 r. do 25.04.1974 r. w Kółku (...) w W. a od 31.10.1977 r. do 31.01.1992 r. w Spółdzielni (...) wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanego przepisu art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wykonywane przez powoda w spornych okresach prace wymienione zostały w wykazie „A” dziale VIII pkt. 3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych), stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983r., poz. 43.) i były pracami o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości.

Sąd uznał, że zeznania świadków przesłuchanych w sprawie są wiarygodne, świadkowie dokładnie opisali charakter pracy wykonywanej przez powoda, ponadto wykonywali pracę w tym samym czasie i w tym samym zakładzie, co powód. Nadto ich zeznania znajdują potwierdzenie w dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego.

Ponieważ uznanie przez Sąd za wiarygodne dowodów zaoferowanych przez powoda spowodowało zaliczenie spornych okresów jako pracy w warunkach szczególnych, należało też uznać, że ubezpieczony na dzień 31.12.1998r. spełnił warunki stażowe dotyczące pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy stwierdził, więc że zaistniały w niniejszej sprawie przesłanki z art. 32 i 184 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS; oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do przyznania powodowi prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 wyroku, przyznając prawo do emerytury od pierwszego dnia miesiąca w którym złożono wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Na zasadzie art. 118 ust 1 a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS Sąd Okręgowy orzekł o braku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach i konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego przed Sądem na okoliczność charakteru pracy ubezpieczonego.

O kosztach orzeczono zgodnie z ar.98 k.p.c. i przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO Ewa Milczarek